

Mødet den 6. Februar 1913. (For lukkede Døre).

Fraværende: Jakob Jensen og N. Joh. Laursen.

1. (J. Nr. 499—1912). Udkast til Skrivelse til Ministeren for offentlige Arbejder angaaende **Dampskibsforbindelsen mellem Aarhus og Kalundborg**, saalydende:

»Efterat det er kommet til Byraadets Kundskab, at den hidtil mellem Staten og »Det forenede Dampskibsselskab«, bestaaende Overenskomst angaaende Udførelsen af Dampskibsforbindelsen mellem Aarhus og Kalundborg er bleven opsagt til Ophør den 1. April d. A., tillader Byraadet sig ærbødigst at henvende sig til Deres Ekscellence med Anmodning om, at der fra Statens Side maa blive truffet Foranstaltning til, at den nævnte Overenskomst fornyes, eller at den ommeldte Dampskibsforbindelse i hvert Fald vedbliver.

Det er formentlig ikke nødvendigt for Deres Ekscellence nærmere at fremhæve den Interesse, Aarhus By har i Ruten Aarhus-Kalundborg. Ikke blot har denne Rute fra Arilds Tid dannet den nærmeste Forbindelse mellem Sjælland og Jylland, men den er ogsaa blandt de hidtil eksisterende Ruter den nærmeste Vej mellem

Hovedstaden paa den ene Side og Aarhus og det nordlige Jylland paa den anden Side. Og den danner tillige Forbindelsen mellem Aarhus og Samsø, hvis Befolkning i mange Henseender føler sig knyttet til Jylland og har Samkvem — Handels- og anden Forbindelse — med Jylland. Derfor kan det med Rette siges, at det vilde være et stærkt Indgreb i de gennem Tiderne skabte Færdselslinier, om Forbindelsen mellem Aarhus og Kalundborg ikke opretholdes.

Men samtidig tillader Byraadet sig ærbødigst at henstille, at det paany tages under Overvejelse, om ikke Forbindelsen Aarhus-Kalundborg burde forbedres saaledes, at den blev hurtigere og sikrere og i det hele mere tidssvarende. Naar Posten — derunder navnlig Morgenposten fra København — som hidtil skal besørges til Nordjylland ad denne Rute, synes allerede denne Omstændighed at opfordre til at sætte hurtigere og stærkere Skibe end de hidtil benyttede i Gang paa Ruten. Det indrømmes sikkert fra alle Sider, at Forbindelsen hidtil været meget mangelfuld, og særlig er Posten ofte bleven betydelig forsinket, dels fordi Skibene ikke kan overvinde Vejrforhindringerne — en nogenlunde stærk Modvind er nok til at forsinke dem — dels fordi der ofte indtræffer Driftsuheld, Maskinskade eller lignende. Men ogsaa Hensynet til Persontrafiken — der under de nuværende Forhold stadig mindre og mindre benytter denne Rute, — bør formentlig føre til en Forbedring af Skibsmateriellet. Man vilde sikkert kunne opnaa, at Overfarten mellem Kalundborg og Aarhus udførtes paa ca. 3 Timer. Hele Rejsen fra København til Aarhus vilde da kunde tilendebringes paa ca. 6 Timer, og ved god Til-

slutning til Iltog paa Statsbanerne vilde f. Eks. Morgenposten fra København kunne omdeles i en stor Del af Nørrejylland samme Dags Aften.

Byraadet tillader sig da, som anført, at anholde om, at disse Forhold af Ministeriet for offentlige Arbejder maa blive tagne under gunstig Overvejelse ikke blot saaledes, at der ikke ved den 1. April d. A. sker nogen Standsning i Ruten, men ogsaa saaledes, at der til Udførelsen af den oftnævnte Dampskibsforbindelse knyttes hurtigere og stærkere Skibe end nu.«

Udkastet vedtoges.

2. (J. Nr. 507—1912). Indstilling fra Vandværksudvalget om efter afholdt Licitation at overdrage **Leveringen af et Parti Vandrør** til forestaaende Ledningsarbejder til Carl Jensen, Aarhus.

Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 20⁶—1912). Indstilling fra Legatudvalget om at bortgive 2 Portioner à 65 Kr. af **Frk. K. A. Sechers Legat** til Fru Else Lund og Fru Andrea K. Pløger.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 511—1912). Indstilling fra Brolægningsudvalget om, at et Mellemværende med Entreprenør Olsen angaaende Erstatning til denne for Forhaling af Arbejdet med Udførelsen af den afskærende Ledning Øst for Slagtehuset afgøres ved **Voldgift**, og at der vælges en Voldgiftsmand i Henhold til § 20 i »Alm. Betingelser for Arbejder og Leverancer for Aarhus Kommune«.

Til Voldgiftsmand valgtes Fabrikant Vestesen og som Suppleant Overbanemester N. P. Jensen.

5. (J. Nr. 510—1912). Indstilling fra Skovudvalget om, at Udvalget bemyndiges til at afhænde et Areal af Størrelse ca. 1³/₄ Td. Land til Forening med den til **Marselisborg Slot** hørende Grund.

Formanden meddelte, at der var sket Henvendelse fra Kongen om at faa Skellet flyttet længere ind, navnlig af Hensyn til et bestemt Udsigtspunkt. Skovudvalget mente at kunne fastsætte Prisen til ca. 800 Kr. pr. Td. Land, det samme man havde givet. Indstillingen gik da ud paa, at Arealet blev afhændet til denne Pris og paa det Vilkaar, at Fredskovsforpligtelsen fremdeles skulde forblive paa Arealet, og endvidere paa, at Udvalget fik Bemyndigelse til at afsætte Grænserne i det enkelte og iøvrigt ordne det fornødne med Hensyn til Handelens Berigtigelse.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 475—1912). Forespørgsel fra et af Vejlbys Sogneraad og Grundejerforening nedsat Udvalg, om Byraadet kan tænke sig en Ordning, hvorefter **Vejlby Kommune af Aarhus Kommune køber Vand** til Husholdningsbrug for Sognets Beboere.

Fra Stadsingeniøren forelaa følgende Erklæring:

»Byen kan næppe paatage sig Vandforsyning til Vejlbys, uden at man maa være forberedt paa snart at skulle forøge Vandværkets disponible Vandmængde. Udgiften herved vil ifølge udarbejdede Planer og Overslag andrage ca. 100000 Kr. Ganske vist vil Statsbanernes Ophør med at tage sin Vandforsyning fra Aarhus Vandværk bevirke en betydelig Nedgang i Vandforbruget; men samtidig vil Indførelsen af Vandclosetter bevirke en Forøgelse af Vandforbruget.

Hvor stor denne Formindskelse og Forøgelse af Vandforbruget vil blive, kan der ikke vides noget om med Bestemthed. Derimod er det sikkert, at Kommunen ved at forlænge sin Kildevandsledning ud til Boringerne ved Ormslev, som endnu ikke ere tagne i Brug, kan

forøge sin Vandforsyning med 30000 à 40000 Tdr. Vand i Døgnet, saa den fornødne Vandmængde i hvert Tilfælde kan skaffes tilveje.

Spørgsmaalet bliver altsaa, om man vil risikere eventuelt at skulle anvende et betydeligt Beløb til Forøgelse af Vandmængden.

Vil man paatage sig Forsyningen, da maa denne foregaa fra Vandværkets 3. Trykzone ved at lægge en Ledning fra Vandtaarnet over til Vejlbj.

Taxterne for Vand i Aarhus ere for Tiden følgende:

	Husholdningsbrug	Næringsbrug
1. Trykzone	12 Øre pr. m ³	12 Øre pr. m ³
2. —	12 — . —	16 — . —
3. . —	12 — . —	20 — . —

Efter modtagne Oplysninger er Indbyggerantallet i Vejlbj ca. 1600 Individer, hvoraf 600 formenes at skulle have Vand fra Vandværket, hvilket vil svare til et Middelforbrug Aaret rundt af 50 m³ pr. Døgn eller 15000 m³ pr. Aar.

1 m³ koster Vandværket leveret ved Vandtaarnet 10 Øre. Sættes Prisen for Levering til Vejlbj til 20 Øre pr. m³ (samme Pris som forlanges til Næringsbrug i 3. Trykzone), vil man faa en aarlig Fortjeneste af

$$15000 \cdot 0,10 = 1500 \text{ Kr. aarlig.}$$

Vil man efter ovenstaaende indlade sig paa Vandforsyningen til Vejlbj foreslaas følgende Betingelser:

- 1) Der betales Øre pr. m³.
- 2) Vandforsyningen kan fra hver Side opsiges med 2 Aars Varsel.

- 3) Naar Vandafgiften i Aarhus Vandværks 3. Trykzone forhøjes, forhøjes Vejlbys Vandafgift med det samme Beløb.
- 4) Vejlbys Vandværk bekoster Forbindelsen med Aarhus Vandværks Ledning, ligesom Vejlbys Vandværk bekoster og udfører Ledningerne fra Forbindelsesstedet til Vejlbys og videre.
- 5) Vandforbruget bestemmes ved Vandmaaler, som paa Vejlbys Vandværks Regning anskaffes og anbringes af Aarhus Vandværk. Maa-lernes Vedligeholdelse udføres af Aarhus Vandværk, men bekostes af Vejlbys Vandværk.
- 6) Iøvrigt betragtes Vejlbys Vandværk som enhver anden Vandforbruger ved Aarhus Vandværk, hvorfor samtlige de Bestemmelser af Aarhus Vandværksregulativ, som kunne finde Anvendelse, ere gyldige.«

Fra Vandværksudvalget forelaa følgende Indstilling:

»Udvalget indstiller, at der svares, at da Aarhus Kommune i de kommende Aar vil faa stærkt Brug for Vand i Anledning af Vandklosetters Indførelse, kan Byraadet ikke for Tiden indlade sig paa Vandforsyning til fremmede Kommuner.«

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr 452—1912). Andragende fra Murermester S. Rasmussen og Sagfører Winge angaaende **Udvidelse af Ewaldsgade.**

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling:

»Efter Forhandling med Andragerne indstiller Udvalget, at Ewaldsgade paa Strækningen mellem Wilstersgade og Læssøesgade udvides med 1½ Alen paa hver Side til 25 Alen saa-

ledes, at det til Gade afgivne Areal regnes de tilstødende Byggegrunde tilgode som ubebygget Areal.

Med Hensyn til Gadens Anlæg iøvrigt indstilles de af Stadsingeniøren i Erklæring af 17. f. M. foreslaaede Vilkaar til Byraadets Godkendelse. Andragerne ere indgaaede paa, at Hjørnet mellem Ewaldsgade og Læssøesgade afskæres, som af Udvalget foreslaaet, ligesom de forpligter sig til at bidrage med $\frac{2}{3}$ til Udgifterne ved Opførelsen af en Støttemur mod Statsbanernes Areal, saafremt en saadan maatte blive fordret af Banerne. Endelig ville Andragerne have at indsende Detail- og Udstykningsplaner for hele Projektet.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Anlæg af en Gade langs Statsbanearealet i Forlængelse af Læssøesgade, betingede Andragerne sig, enten at Kommunen betaler den dertil medgaaede Grund med 7 Kr. pr. □ Alen, der dog kan ydes i Form af Byggegrund andetsteds efter Andragernes Ønske, og saaledes, at Gaden regnes som ubebygget Areal til Ejendommen, eller at Kommunen og Andragerne hver afgive Halvdelen af Areal til Gaden og dele Udgifterne ved Anlægget, i hvilket Tilfælde Halvdelen af Gadearealet regnes som ubebygget Grund til Ejendomme.

Uagtet den af Andragerne paatænkte Bebyggelse med Bagfacader ud mod Banen vil frembyde et uskønt Syn, tør Udvalget dog af Hensyn til Bekostningen ikke anbefale Byraadet at tiltræde noget af disse Alternativer.

En Følge af Opførelsen af den foran ommeldte Støttemur vil blive, at Læssøesgades

Bredde fastsættes til 20^h Alen paa Strækningen mellem Holbergsgade og Ewaldsgade.»

Stadsingeniørens Erklæring af 17. December 1912 var saalydende:

»Ved Approbationen af den fremsendte Gadeplan maa erindres, at det er paatænkt senere ved en Bro over Jernbanen at forbinde Frederiksberg- og Marselisborgkvarteret med Mølleengskvarteret, og der i sin Tid truffet fornøden Ordning herom saavel med Statsbanerne som med afdøde Gartner Weber.

Dette Hensyn kræver, at den paa det fremsendte Længdeprofil af Ewaldsgade og Læssøesgade angivne Kote 38,5 ved Hjørnet af Læssøesgade og Ewaldsgade maa ændres til 40,5, og Længdeprofilerne ville da blive som angivne med gule Linier.

Med Afløbsforholdenes Ordning vides intet at bemærke, ligesom der intet kan være til Hinder for at lægge de ønskede Vand- og Gasledninger, da Andragerne tilbyder at betale herfor.

Skal Gaden senere overtages som offentlig, bør der forlanges, at Gadeanlægget udføres under Brolægningsudvalgets Kontrol, hvilken Kontrol Andragerne bør betale.

Der bør anvendes prima Brosten II, Kantsten I og Betonfliser paa Fortogene.

Hensynet til Færdselen paa den projekterede Bro over Banen kræver, at der ikke kommer til at vende Bagfacader ud mod Jernbanen, og at Bygningen ved Hjørnet af Ewaldsgade og Læssøesgade faar en stor Udstrækning vinkelret paa Bygningens Længderetning (se det af mig udarbejdede Bilag 3.) Om Spørgsmaalet angaaende Gadebredden for Ewaldsgade (som af An-

dragerne er foreslaaet udvidet til 25 Alen) mellem Læssøesgade og Wilstersgade samt om Anlægget af en Gade langs Jernbanen og en Gade over Kalkværkets Grund bør der forhandles nærmere med de forskellige interesserede Lods-ejere.

Forudsat at disse Spørgsmaal vedrørende Bebyggelsen afgøres ved en nærmere Forhandling med Andragerne m. fl. haves intet mod Gadeanlægget at bemærke. Det indstilles til Approbation paa Betingelse af:

- 1) Længdeprofilerne ændres i Overensstemmelse med de med gul Farve angivne Rettelser, saa at der holdes Koten 40,5 ved Hjørnet af Ewaldsgade og Læssøesgade.
- 2) Kørebanebredderne i de nu projekterede Forlængelser af Ewaldsgade og Læssøesgade skal være den samme som i de allerede anlagte Strækninger af disse Gader.
- 3) Til Kørebanerne anvendes Brosten II af prima Kvalitet og Kantsten I, til Fortogene Betonfliser. Arbejdet udføres under Brolægningsudvalgets Kontrol, som betales af Andragerne.
- 4) Indgaar Andragerne paa Pkt. 3, kan Gaden overtages som offentlig 1 Aar efter at den er fuldt bebygget, og efter at alle Mangler ved Brolægning m. m. er afhjulpne paa Andragernes Bekostning. Fra dette Tidspunkt overtages Gadens Belysning og Vedligeholdelse af Kommunen.
- 5) Vand- og Gasledninger udføres ved Byraadets Foranstaltning og betales af Andragerne kontant efter Regning.

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 506—1912). Andragende fra Fyrbøder ved Vandværket A. Uth om **Afsked med Pension.**

Fra Vandværksudvalget forelaa Indstilling om at bevilge Andragendet og om ikke foreløbig at besætte den ved Andragerens Afskedigelse ledigblevne Plads.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 303—1912). Indstilling fra Udvalget for Fodfolkskasernen og Indkvarteringskommissionen vedrørende Militærets fremtidige Benyttelse af **Fodfolkskasernen**. (Se Side 354).

F o r m a n d e n forelagde Indstillingen, der gik ud paa, at Byraadet skulde stille de vedkommende Lokaler til Underofficersskolens Raadighed i det væsentlige paa forskellige af Kommunebogholderen foreslaaede Vilkaar, deriblandt en Opsigelsesfrist af $\frac{1}{2}$ Aar for begge Poster, og saaledes, at der udtrykkelig blev taget Forbehold om, at der ikke ved Skolens Benyttelse af Lokalerne skete nogen som helst Indskrækning i Kommunens Raadighed over de øvrige til Kasernen hørende Lokaliteter. Endvidere oplyste Taleren, at der muligvis vilde blive Tale om Oprettelse af en Centralunderofficersskole her i Byen.

H a r a l d J e n s e n skulde intet have imod Indstillingen, naar Overenskomsten kunde opsiges med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel. Fattigudvalget havde nemlig forskellige Planer fremme om at anvende en Del af Kasernen.

M a g n u s N i e l s e n vilde anse det for ret betydningsfuldt, om der kunde blive oprettet en Centralunderofficersskole her i Byen.

Indstillingen vedtoges.

10. (J. Nr. 516—1912). Andragende fra Lærer P. Holm om **Nedsættelse af Timetal** fra 36 til 24 Timer ugentlig i Henhold til § 10 i Skoleplanen fra det ny Skoleaars Begyndelse.

Bevilgedes.

11. (J. Nr. 503—1912). Andragende fra Lærerinde Caroline Bruun om **fri Vikar under Sygdom.**

Fra Skoleudvalget forelaa Indstilling om, at Fru Bruun fremdeles faar fri Vikar fra 13. November 1912 at regne, dog ikke udover 13. Maj 1913 og under Forudsætning af, at Amtsskolefonden bevilger Halvdelen af Vikarudgifterne.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 307—1912). Andragende fra J. N. Termansen om, at samtlige Udgifter ved hans Hustrus Ophold paa Sindssygehospital maa blive ham refunderede som ham tilstaaet **Alderdomsunderstøttelse.**

Fra Udvalget for Alderdomsunderstøttelse forelaa Indstilling om, at Kommunen som Alderdomsunderstøttelse til Manden fra 1. Juli d. A. overtager den fulde Udgift ved Hustruens Ophold paa Sindssygeanstalten.

Indstillingen vedtoges.

13. (J. Nr. 17²⁸—1912). Andragende fra Kedelpasser ved Belysningsvæsenet A. M. Christensen om **Eftergivelse af Fattighjælp.**

Formanden meddelte, at Fattigudvalget henstillede Sagen til Byraadets Afgivelse, og at Andrageren, der havde søgt Eftergivelse før, havde en Løn af 1800 Kr., samt at den ydede Fattighjælp kun beløb sig til 19 Kr. 20 Øre,

Harald Jensen fandt det mærkeligt, at Manden vilde være bekendt at søge Eftergivelse for det lille Beløb. Fattigudvalget havde ikke villet anbefale Andragendet.

Lehmann spurgte, hvorledes Andrageren kunde være blevet gift med denne Gæld.

Harald Jensen oplyste, at fattigunderstøttede kunde faa Fattigvæsenets Tilladelse til at gifte sig.

O l e s e n meddelte, at Andrageren havde været opført paa Valglisten, fordi det var undgaaet vedkommendes Opmærksomhed, at han havde faaet Fattighjælp.

H a r a l d J e n s e n syntes, at Andrageren skulde have en ganske alvorlig Paamindelse fra Byraadet.

Andragendet afsloges.

14. De foreliggende Andragender om **Fuldmyndighedsbevilling** fra

a. (J. Nr. 24⁵—1912). Kommis Hans Peter Boesen og

b. (J. Nr. 24⁶—1912). Kommis Kristian Laurentius Jensen
anbefaledes.

